

TÕNIS
OJA

Tabuteemade Eesti

Üldiselt käib meil diskussioon igasugustel teemadel, laialdaselt ja aktiivselt. Kummalisel kombel on aga millegipärast kujunenud mõned teemad, kus valitseb vaid ühesugune arvamus ning mille üle arutlemine on tabu.

Teiste valdkondade kohta ei oska ma öelda, aga majanduses, eriti majandus- ja rahanduspoliitikas on selliseid teemasid, mille üle kas ei arutleta või kui keegi üritabki seda teha, siis lastakse ta otsekohe soelapõhjaks, päris mitu. Näiteks meil valitsev väide on, et USA Föderaalreservi lõtv rahapoliitika on väga kahjulik, toob kohe-kohe kiire või ülikiire inflatsiooni ja lõpeb finantsturgude kokkukukkumisega. Nobeli majanduspreemia laureaat Paul Krugman on arrogantne ja rumal tegelane, kellel pole mingit õigust Eesti majanduspoliitika üle arutleda, veel vähem sellesse kriitiliselt suhtuda. Siit tuleneb ka järgnev postulaat, et Eesti ei tohi mitte mingil juhul laenu võtta, sest kohe, kui me seda teeme, muutume Kreekaks. Tõsi, viimase teema üle üritas Äripäev nüüd diskussiooni alustada, näis, kas ja kuidas see kulge- ma hakkab.

Ma olen ka ise Eesti riigi võlakirjade võtmise suhtes meie väiksuse ja haavatavuse tõttu skeptiline, aga see ei tähenda, et me selle üle arutlema ei peaks. Võib-olla selgub, et väikesemahuline võlakirjade emiteerimine mingi strateegilise eesmärgi saavutamiseks on siiski mõistlik ning aitab meie jõukuse kasvule kaasa.

See nädal tõi kaasa uue tabuteema, milleks on üks Eesti tähtsaimaid loodusvarasid – fosforiit.

Kuna ma oma nn eelmises elus tegelesin fosforiididega, tekitas paar aastat tagasi tulnud uudis, et VKG kavatses hakata uurima fosforiidi kasutamise võimalusi, minus suurt huvi. Fosforiidisõjast on möödas juba 25 aastat ning aeg, et selle teemaga rahulikult tegelda, peaks olema küllaldane.

PÄEVA KOMM

Fosforiidisõjast on möödas juba 25 aastat ning aeg, et selle teemaga rahulikult tegelda, peaks olema küllaldane.

Aga võta näpust. Keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannuse sõnul VKG fosforiidide uurimiseks luba ei saa ja taas hakkab tekkima üks tabuteema, millega me ei tegele ning mille üle ei arutle.

Miks ei lubata erafirmal mingit maavara uurida, mina aru ei saa. Ega uurimine tähendab ju automaatselt kaevandamist. Paljugi sõltub muidugi fosforiidi maailmaturuhinnast, aga mu sisetunne ütleb, et maavara kaevandamise omahind saab olema liiga kõrge ning lähiaastakümnetel seda kaevandama ei hakata. Samas on meie fosforiit oma tekkelt unikaalne ning selle uurimine annaks maailma teadusele väärtuslikku informatsiooni.

Maailmas on väga nimekaid investoreid, kes on panustanud Föderaalreservi lõdva rahapoliitika vastu ning kaotanud sellega miljardeid dollareid. Kardan, et kahju on saanud ka paljud kohalikud investorid, sest «arenenud riikide kukkumine on ju kindel». Sama on teinud vähemalt üks meie pensionifondide valitseja, ning tagajärjeks on fondi kehvtotlus.

Läti lein on ka Eesti lein

Pühapäeval on Eestis (ja ka Leedus) väljas leinalipud, päästeautodel mustad linnid. «Ma leinan koos Läti rahvaga ja langetan pea ohvrite mälestuseks. Meie mõtted on sel kurval ajal Läti rahvaga,» seisab president Toomas Hendrik Ilvese kaastundeläkituses Läti riigi-peale Andris Bērziņšile.

Küllap on paljud meist tundnud, kuidas kedagi lähedast tabanud traagilise sündmuse puhul on raske kaastunde- ja lohutussõnu leida. Öelda tahaks palju, ent miski ei näi piisavalt väljendavat seda, mida sisimas tunne- me. Eriti šokeeriv on, kui sündmus tabab meid nii ootamatult, et näib esimese hooga uskumatu – keset kõige tavalisemaid argisündmusi.

Üleile õhtul läksid paljud meist täpselt samamoodi õhtul pärast tööpäeva kauplusesse nagu Riia Zolitūde piirkonna elanikud. Ilmselt pole ühtki nädalavahetusel mõnda kaubanduskeskusesse sisse astuvat inimest, kel-

lele ei meenuks lõunanaabrite poevaringu ohvrid ja nende lähedased. Mõtlemine neile.

Kaasa tundes peame samas mõtlema ka iseendale. Sellele, mida peaksime tegema turvalisema homse nimel. Praeguseks on selge, et Riia tragöödia põhjustas kellegi saatuslikuks osutunud viga, mis sageli avaldub mitme riskiteguri kokkulangemisel. Kee- gi pole eksimatu, seepärast ongi ehituses mitmeastmeline kontroll, mis peaks sellised rasked õnnetused vältima – ometi on kümned hukkunud Riias tõsiasi. Vigadest tuleb teha järeldused.

Oleme lätlastega koos käinud läbi üsna sarnase tee. See tähendab, et meie rõõmud ja ka mured on tihtipeale samad. Jagame ühesuguseid väärtusi, kuigi mõnikord ise seda ei taju. Majanduses oleme enam-vähem ühel ajal näinud nii buumi kui pidanud ületama tõsiseid kriise.

Kõnealune Maxima ketti kuuluv Riia kaubanduskeskus valmis 2011. aastal. Ka Eestis on viimastel aastatel rajatud hulgaliselt uusi suurpoode. Praegu on meil käsil järjekordne keskuste kerkimise hiilgeaeg. Pruugib

vaid Tallinnas ja selle lähiumbruses ringi sõita – siin ehitatakse täiesti uut, seal laiendatakse vana (mis ju ka õigupoolest uus).

JUHTMÕTE

Eriti šokeeriv on, kui sündmus tabab meid nii ootamatult, et näib esimese hooga uskumatu – keset kõige tavalisemaid argisündmusi.

LK
4-7

Eesti tehnilise järelevalve ameti kinnitusele kehtivad Eestis rahvarohkete avalike hoonete ehitamisel rangemad nõuded kui Lätis. Ometi tuleks nüüd kogu temaatika uuesti üle vaadata, seejuures kindlasti jälgides, millise tulemuse annab Riias juhtunu uurimine. Tehnilise järelevalve amet kutuski eile kaubandusettevõtteid üles oma keskuste kandekonstruktsiooni kontrollima. Loodame, et seda tehakse ilma üleskutse või ametliku korralduseta.

Mõnel juhul ei peaks me vajama otsesest käsku ega täitma reegleid reeglite pärast. Aeg leevendab leina, kuid alati on olulisim vastutustunne.

URMAS NEMVALTS

KÕVA SÕNA

Eesti kirjanduse ma äratasin korraks ellu. Peale mind teavad kõik, et kirjanik olla on rets. Nüüd saavad teada kõik, et on rets teha kultuuriajakirjandust.

Kaur Kender, Sirp 23.11

Postimees 1929. aastal

Hulgalised vangistamised Ukrainas. Endiseid juhtivaid riigitegelasi vangistati «kontrevolutsiooni» süüdistusel. «Tass» süüdistab Poolat.

Moskvast. 22. nov. «Tass» teatel paljastati Ukrainas nõukogude valitsuse vastu sihitud vandenõu, mille eesotsas seisid Petljura aegne Ukraina peaminister Tšehovski ja endised ministrid akadeemik Jefremov, prof. Germise ja Nirkovski. Salaorganisatsiooni eesmärgiks olnud nõukogude võimu kukutada ja Ukrainat demokraatlikuks riigiks kuulutada.

«Tass» teatab, et salaorganisatsioon ühenduses seisnud ühe välisriigiga (mööldud Poola), kelle

kontrolli alla uus kodanline Ukraina asetada kavatses. Samuti seisnud vandeseltslased ühenduses teiste välisriikide saatkondadega (?).

Organisatsiooni juhid ja liikmed vangistati ja olevat oma süü üles tunnistanud. Nad antakse Ukraina kõrgema tribunali kätte.

Lvovist. 22. nov. Siin korraldas ligikaudu 100 ukrainlast-üliõpilast meeleavalduse nõuk. Vene konsulaadi ees, protesteerides kommunistilise terrori vastu Ukrainas ja nõuk. konsulitegevuse vastu Lvovis. Nõuk konsul avas konsulaadi hoone akna ja laskis revolvrilt mõned paugud õhku. Politsei ajas üliõpilased laiali. 23.11.1929